

Kadir Akın: Tarihi Çanakkale Yalanları

Posted on 19/03/2017

Çanakkale Savaşlarının bu kadar aktüel hale gelmesi, Tayyip Erdoğan'ın 100'e yakın devlet başkanı, başbakan ya da ülke temsilcisini bundan bir süre önce, 24 Nisan'da Çanakkale'de yapılacak törenlere davet etmesi ile başladı. Üzerinde türlü rivayetler sürdürülse de aslında Çanakkale Savaşı, I. Dünya Savaşı çerçevesinde İtilaf Güçlerinin, içinde Osmanlı'nın da olduğu İttifak Güçlerine saldırısının adıdır. Bu savaşın başlamasına neden olan süreç, olaylar zinciri ve savaşın komutasının kime ait olduğu, tam ne yaşandığı gibi gerçeklerin perdelenerek ve bağlamlarından kopartılarak gündeme getirilmesinin de elbette belli sebepleri vardır.

Mustafa Kemal'in yarbay rütbesiyle Çanakkale'yi savunan 19. Tümen komutan vekili sıfatıyla Anafartalar cephesinde görev yapması ve göğsüne gelen bir şarapnel parçasından saati sayesinde kurtulmuş olması, Kemalist Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte geliştirilip büyütülen en önemli ajitasyonlardan birisi oldu. Sonra Çanakkale Savaşı, emperyalist güçlerin vatanı işgal etmelerine karşı anti-emperyalist ulusal kurtuluş savaşının başladığı tarih olarak ilan edildi. Giderek menkıbelerle, evliya ve kahramanlık hikâyeleriyle büyütüldü ve yaratılan algıyla insanların aklında kalanlar bunlardan ibaret hale getirildi.

Tayyip Erdoğan'ın, Çanakkale Savaşı ile ilgili Kemalistlerin yarattığı algıyı devam ettirerek ve ona yeni girdiler yaparak bir taşla birden fazla kuş vurma peşinde olduğu gelişmelerden anlaşılıyor. Gerçekten de Çanakkale Savaşı "Ulusal Kurtuluş" savaşının ne başlangıcı ne de

onunla akalıdır. Çanakkale savaşı nedeniyle, konjonktüre göre kimi zaman “Türk’ün direnişi, azmi, savaşçılığına” vurgu yapılarak Türklük yüceltildi, kimi zamanda Türk, Kürt, Ermeni, Laz, Arap, Çerkez hep birlikte aynı siperde çarpışmanın altı çizilip, “bir ve beraber” olmaya örnek gösterildi. Sonuçta şovenizmin büyütülmesine ihtiyaç duyulan bütün zamanlarda, on binlerce insanın gerçekten büyük kahramanlıklar göstererek yaşamların yitirdiği bu savaşın neden ve niçinleri gölgede bırakılarak, bu noktaya nasıl gelindiği gizlendi, eh bunda da ciddi bir başarı sağlandı.

Çanakkale Savaşına giden süreç

I. Dünya Savaşı, kapitalist emperyalist güçler arasında pazarların yeniden paylaşılmasının kaçınılmaz hale gelmesinin bir sonucu olarak gündeme gelecekti. İngilizlerin dünyanın en büyük donanmasına, sömürgelerine ve ham madde kaynaklarına sahip olması karşısında, Almanya’nın büyüyen sanayi ve devasa askeri gücüyle pazarlardan pay isteyen tutumu savaşın temel nedeniydi. Almanya, İngiltere’nin denizler üzerindeki hâkimiyetine son vermek için, kuzey denizinde kurduğu tersanelerde büyük bir donanma inşa etmeye 1900’lü yıllarda başlasa da, İngiltere’nin gücüne yetişmesi asla mümkün olamayacaktı. Bu nüfus ve hegemonya itiş kakışı Osmanlı ile bu iki ülkenin kurduğu ilişkilerde bile görülebiliyordu.

1885-1886 yıllarından itibaren Osmanlı Ordusu, Alman silah sanayisinin önde gelen müşterisi haline geldi. Bu yıllarda yüzlerce top ve yarım milyon tüfek satın alındı. II. Wilhelm’in ilk ziyaretinden sonra 1889’dan ve 1895’kadar 37,2 milyon Mark’lık yeni siparişler verildi; siparişler müteakip yıllarda da devam etti.

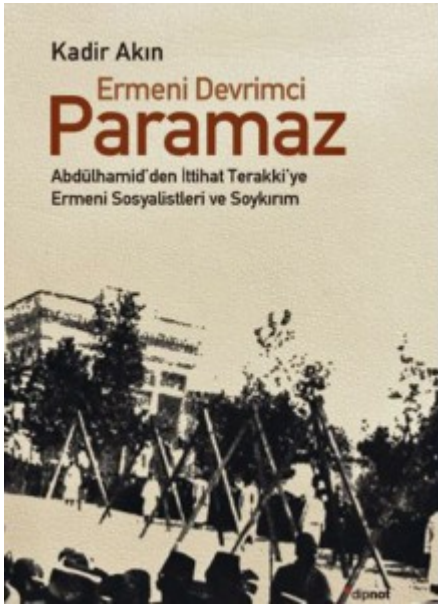
1888’de Osmanlı toprakları üzerinde ilk kez Almanya’ya Haydarpaşa-İzmit/İzmit-Adapazarı hatlarında demiryolu imtiyazı verildi. İleriki yıllarda İstanbul-Bağdat imtiyazının da verilmesi ile Almanya, Osmanlı Devleti nezdindeki “en ziyade müsaadeye mazhar devlet” konumunu kazandı.

Süreç Osmanlı mülkünde hızla Almanya lehine işlemeye başlamıştı. Alman -Türk ticaretinin toplam Osmanlı dış ticaret hacmi içindeki payı 1887'de yüzde 6 iken, 1910'da yüzde 21'e yükseldi. Buna mukabil İngiltere'nin payı aynı zaman diliminde yüzde 61'den yüzde 35'e, Fransa'nın payı yüzde 18'den yüzde 11'e geriledi. Osmanlı borçları için de aynı süreç geçerliydi. 1887'de Almanya'nın Osmanlı borçları içindeki payı yüzde 7,5 iken 1914'te yüzde 21'e yükseldi. İngiltere'nin payı ise yüzde 33,2'den yüzde 14'e geriledi. Sanayi yatırımları da aynı seyri izledi. 1880-1913 arasında Almanya'nın bu yatırımlar içindeki payı yüzde 0,3'ten yüzde 20,6'ya yükselirken, İngiltere'nin payı yüzde 48,1'den yüzde 22,2'ye kadar gerilemişti. 1880'lerden itibaren Alman eğitim ve misyoner kurumları Osmanlı mülkünde faaliyete başladı, aydınlar arasında Almanca, Fransızcadan hemen sonra gelen kültür ve bilim dili haline geldi. 2 Ağustos 1914'de Almanya ile yapılan gizli anlaşmayla Askeri Yardım Heyeti'nin yetkisi daha da güçlendirildi. Alman heyetinin yüksek kademeleri, bir Prusya Feldmareşali (Von der Goltz), aynı şekilde mareşal, yani müşir olan iki General (Liman Von Sanders ve sonra gelecek olan Von Falkenhayn), üç amiral (Usedom, Souchon ve Mertens), farklı sınıflardan Türk Ferik (korgeneral) rütbesine yükseltilen yaklaşık on generalden oluşuyordu. 70 subaydan oluşan ilk mevcut o kadar kabarık bir hale gelmişti ki savaşın doruk noktası olan 1916 yılının sonlarında, kara kuvvetlerinde 640 subay, 6000 asker ve teknik personel, donanmada 150 subay, 2.300 er, boğazlar bölgesinde subay ve erlerden oluşan 1000 kişilik özel bir komando birliği bulunuyordu. Savaşın ilerleyen yıllarında Osmanlı'da bulunan Alman asker sayısı daha da artacak, 25.000'e ulaşacaktı.

İttihat ve Terakki Savaşa Almanya'nın yanında giriyor

Osmanlıların Balkan Savaşı süresince ve sonrasında yaşadığı toprak kaybı, Bulgarların Çatalca'ya kadar ilerlemesi ve bunun sonucu yaşadığı travma, Avrupa'da birbirlerine karşı savaşa hazırlanan iki blok ile sürdürdüğü diplomasiyi dışlanmayı da beraberinde getirecekti. Sonuçta İttihatçılar Avrupa'da başlayan savaşa kayıtsız kalmayacaklarsa bu bloklarından birisinin içinde olacaklardı. Bu ya İngiltere, Fransa ve Rusya'dan oluşan üçlü

“İtilaf” veya Almanya, Avusturya ve İtalya’nın içinde bulunan üçlü “İttifak” olacaktı. Osmanlılar önce İtilafla görüştüler ve sırasıyla İngiltere, Fransa ve Rusya’ya yanaştılar. Ancak bunların her biri tarafından geri çevrildiler. Almanya ise, Osmanlıların Balkan Savaşı’ndaki başarısızlıkları sonrasında İstanbul’la bir ittifaka girmekte aynı derecede kararsızdı. Ancak Haziran 1914’te Avusturya-Sırbistan Savaşının çıkmasından sonra Berlin, bir Osmanlı işbirliğinden kazanacağı şeylerin kaybedeceklerinden daha fazla olduğunu hesapladı. Bu arada Almanya’nın Fransa karşısında Marn’da yapılan savaşı kaybederek bozguna uğramasından sonra Osmanlı ile ittifakı gündeme alacaktı. Osmanlı’nın İslam alemiyle sahip olduğu ilişkinin, Almanların hitap alanını büyüteceği ve girişilen savaşta bu güçten yararlanılabileceği hesaplarını yaptığı da söylenecekti.

Osmanlı İmparatorluğu’nun Rusya’nın saldırıları karşısında uzun bir süre Avrupa’nın üzerinde güneş batmayan krallığı İngiltere tarafından himaye gördüğü ve Osmanlı içinde ciddi bir İngiliz hayranlığı olduğu zaten bilinen bir gerçeklikti. İngiltere’nin Hindistan’ı sömürgeleştirmesi ve uçsuz bucaksız bir coğrafyada hegemonya sahibi olması, onu “en büyük” kılıyordu. Savaş başladığında İngiltere tersanelerinde Osmanlı için iki savaş kruvazörünün yapımı da sürmekteydi. Ne var ki, Almanya ile askeri alanda çok önceden kurduğu bağlantılar, Ermeni sorunundan “kurtulma” konusundaki yöntemde anlaşmaları ve İttihatçıların en tepe noktasında

bulunan kadronun Alman hayranlığıyla da birleşince, Osmanlı’nın Almanya’nın yanında savaşa girmesi kaçınılmaz hale gelecekti. Bu arada Osmanlı Hazinesinin iflas halinde bulunduğunu ve memur maaşlarını ödemekten bile aciz durumda olduğunu da belirtmeliyiz. 2 Ağustos antlaşmasından kısa bir süre sonra Osmanlı Hazinesine büyük bir para girişi gerçekleşecekti.

2 Ağustos tarihinde Osmanlı adına Sait Halim Paşa'nın, Almanya adına ise Alman Büyükelçi Baron Wangenheim'in imza koyduğu anlaşmaya, Said Halim Paşa'nın Yeniköy'deki yalısı ev sahipliği yapmış ve aynı gün ülke çapında seferberlik ilan edilmişti. Bir başka iddia ise bu gizli anlaşmanın 5. Maddesinin; Almanya'nın Osmanlı İmparatorluğunun doğu sınırlarının, Rusya Müslümanlarını da içine alacak biçimde genişlemesini ve o bölgenin yeni tanzim edilecek sınırlar içinde kalmasını garanti etmesi olduğudur. Aslında anlaşmada böyle bir maddenin olabileceğini, İttihat ve Terakki önderliğinin ortaya koyduğu pratikle de doğrulanır gibidir. Enver Paşa'nın on binlerce Osmanlı askerini Sarıkamış'ta yetersiz donanım ve kötü bir savaş stratejiyle kırdırması, arkasından Kafkasya ve Türkmenistan'daki çabaları ve yaşamını orada yitirmesi, Almanların Kafkasya petrollerine Osmanlılar üzerinden sahip olma teziyle birlikte düşünüldüğünde, bu maddenin gerçek olma ihtimali artmaktadır. Tam bu noktada Çanakkale ile ilgili yaratılan algının Sarıkamış felaketiyle ilgili de yaratılmakta olduğunu belirtmeliyiz. Tam bir bozguna dönüşen ve 90 bin insanın bir macera uğruna ölüme gönderildiği bu dram, şimdi bir kahramanlık destanı olarak anlatılmaya çalışılmaktadır.

Almanlar Karadeniz'de Rusya'yı topa tutuyorlar

İngiliz donanması tarafından kovalanan ve Çanakkale Boğazı'ndan Marmara Denizi'ne giriş yaparak İstanbul önlerinde demir atan Goben ve Breslav adlı iki Alman zırhlısının Osmanlı Donanması'na "satin alınmış" olduğunun ilanı ve Goben'in Yavuz, Breslav'ın ise Midilli adını alacak olması, gelişmelerin habercisi olarak görülmelidir. Gemilerin Çanakkale Boğazı'nı geçip İstanbul'a demirlemeleri, Rusya, Fransa ama özellikle de İngiltere'nin sert protestolarına neden olur. Bu protestolara, söz konusu iki geminin, İngiliz hükümetince parası peşin olarak ödenmiş olduğu halde gasp edilen iki gemi yerine Almanlardan satın alınmış olduğu bildirilir. 16 Ağustos'ta gemilere Osmanlı bayrağı çekilir ve Alman personele fes giydirilir. Bu arada Osmanlı Donanması Komutanlığına bu iki geminin komutanı olan Alman Souchon getirilir. Dolayısıyla Genelkurmay başkanlığının ve kimi ordu

komutanlıklarının yanı sıra, donanmanın komutası da Almanlardadır. 26 Ekim’de Osmanlı Donanması bir keşif tatbikatı için hazırlanma emri alır. Daha önce benzer talep ve girişimler Sadrazam Sait Halim Paşa tarafından engellense de, bu kez donanmanın Karadeniz’e açıldığı haberi kendisine verilmez. Osmanlının başbakanı, olup biteni duyduğunda istifa etmeye kalkar ama bu girişimi engellenir ve göreve devam eder. Yavuz ve Midilli kruvazörleriyle Karadeniz’e açılan Osmanlı Donanması, 29 Ekim 1914 sabahı Karadeniz’deki farklı Rus limanlarını ve bu limanlardaki gemileri bombalar. Yüzlerce Rus askeri ve sivil bu saldırılarda yaşamını yitirir. Hemen akabinde, 2 Kasım’da Rusya, 5 Kasım’da ise İngiltere Osmanlı İmparatorluğu’na savaş açtığını ilan eder. Bu savaş ilanını Enver Paşa, Osmanlı İmparatorluğu’nun da Rusya’ya savaş ilan ettiğini açıklayarak karşılayacaktır. Bundan sonra ise İtilaf devletleri ile karşılıklı savaş ilanları faslı başlayacaktır. Ve böylece, 28 Temmuz 1914’te başlayan ve giderek yayılan savaşa Osmanlı İmparatorluğu da resmen girmiş olur.

Yani Çanakkale saldırısı durduk yerde olmamış, İngiliz donanması öncülüğündeki İtilaf Güçleri Osmanlıya olmadık yere savaş açmamıştır. Çanakkale Savaşı başladığında ise Genelkurmay Başkanı Bronzert V. Sehellendörf, 5. Ordu komutanı Liman Von Sanders, Çanakkale 3. Kolordu komutanı Weber Paşa, donanma komutanı Amiral Souchen, Çanakkale Boğaz Komutanı Amiral Von Usedon, 5. Ordu kurmay başkan yardımcısı Von Wrankenburg idi. Osmanlı ordusunun kurmay heyetinin en kritik noktalarında ise Almanlar çoğunlukta idi. Sarıkamış felaketinin yaşandığı sırada da 3. Ordunun kurmay başkanının da Felix Guze olduğunu belirtelim.

Dolayısıyla, “ulusal kurtuluş savaşının” başladığı tarih olarak anlatılan bu emperyalist paylaşım savaşına Osmanlının neden dâhil olduğu sorusu kocaman bir boşluktur. Bu boşluğu doldurmak için anlatılan “emperyalistler vatanımıza saldırdılar” lafı hakikati anlatmamaktadır. İttihatçılar öncülüğündeki Osmanlı İmparatorluğu, iki emperyalist gücün paylaşım savaşında Avrupa’da hızla parlayan ve sömürgelerden payını isteyen Almanya’nın yanında saf tutmuştur o kadar! Milyonlarca insanın maceranın içine atılarak yaşamlarını yitirmesinin tek sorumlusu İttihatçılar ve onun devamcılarıdır.

Yüzbaşı Sarkis Torosyan
Çanakkale'den
Filistin
Cephesi'ne

YAZAN HAZIRLAYAN AYHAN AKTAR

Daha sonraları, Müslüman-Hıristiyan karşıtlığının etkisi, 1. Dünya Savaşı'nın başlaması ile birlikte Rum ve Ermenilere karşı duyulan öfkenin büyümesinde belirleyici olmuş, Osmanlı'nın büyük güçler tarafından Rum ve Ermeniler arasında bölüştürüleceği fikri, Yunanistan'ın Ege kıyılarına çıkarma yapması ve İzmir'i işgal etmesiyle hat safhaya ulaşmış, pıtrak gibi Anadolu'nun hemen her yerinde Kuva-yi Milliye Dernekleri kurulmaya başlamıştı. 1914 yılı ve sonrasında buralardan sürülmüş ve katliama uğramış Rumların, asker olarak Ege'ye çıkan Yunan Ordusu saflarında geri gelmesi, Müslüman Türklere yaptığı mezalimle birleşince, bu durum infiale sebep olacaktı. Yunan işgali ile

birlikte, 3 Eylül 1919 tarihinde Akhisar'da bulunan İngiliz kontrol subayının söyledikleri enteresandır: "Kuva-yi Milliye yalnız Yunanlılara karşı dövüşmek için kurulmuştur. Türkler, herhangi bir devletin kontrolü altında kalmaya razıdır." Dolayısıyla Avrupa devletlerine karşı sürdürülen ya da anti-emperyalist diye nitelenecek bir "Kurtuluş Savaşı" belli ki daha sonra bu mahiyete bürünecekti. Esas karşı olunan Anadolu'nun Rum ve Ermeniler arasında bölüştürüleceği fikri ve buna dair duyulan kaygıydı. Mustafa Kemal de Anadolu hareketinin başına geçmek için resmi görevinden istifa ederken İstanbul'a yazdığı telgrafta, "Mübarek vatanı ve milleti parçalamak tehlikesinden kurtarmak, Yunan ve Ermeni amaline kurban etmemek için açılan milli mücadele uğrunda milletle beraber serbest surette çalışmak" amacıyla istifa ettiğini söyleyecekti. Bunu söylediği tarih 1919'un ortalarıydı. Çanakkale savaşından neredeyse 4 yıl sonra!

Çanakkale savaşları, ulusal kurtuluş savaşının başlangıcı diye anlatılırken birde kapitülasyonlara gönderme yapılmakta ve buradan da "antiemperyalist" bir içeriğe ulaşılmaya çalışılmaktadır. Bu da doğru değildir. 1914 yılında İttihat ve Terakki önderliği savaşın başlamasıyla birlikte Kapitülasyonları yok sayacağını ilan ettiğinde İngiltere, Fransa ve Rusya bunu prensip olarak kabul ettiğini söyleyecek ve bu durumun makul bir sürece

yayılmamasını isteyecekti. Esas itiraz Almanya ve Avusturya'dan gelecek, dönemin maliye bakanı Cavit bey itirazını belirtmeye gelen Alman sefiri baron Wangenhaym'ın üslubunu, "adeta bir buldok köpeği gibi havlıyordu" diye anılarında anlatacaktı. Yani Osmanlı İmparatorluğu, kapitülasyonların kaldırılmasını "anlayışla" karşılayanlarla birlikte değil, bunun kaldırılmasına itiraz eden Almanya ve Avusturya ile birlikte savaşa girecekti.

Tarihin çarpıtılarak anlatıldığına önümüzdeki süreçte çokça tanık olacağımız anlaşılıyor. Çanakkale savaşında esas saldırının yoğunlaştığı tarih olan 18 Mart yerine 24 Nisan'ı öne çıkarmak, besbelli ki Ermeni soykırımının 100. yılı vesilesiyle gelebilecek uluslararası baskıyı savuşturmaya dönük bir hamle olarak planlanıyor. Ermenilerin topluca "Padişah fermanı" ile sürgüne çıkartıldıkları ama özel bir örgütlenme olan Teşkilat-ı Mahsusa eliyle konvoylardaki Ermenilerin topluca katledildikleri yolculuğun başlangıç tarihinin 24 Nisan olduğunu bilmeyen mi var? Anadolu'nun Türkleştirilmesi ve Hıristiyanlardan arındırılması için İttihat ve Terakkinin çok önceden karar verip fırsat kolladığı bu

girişim, Çanakkale Savaşları nedeniyle gerçekleşecek, planlı bir katliamla 1 milyona yakın Ermeni soykırımı uğratılacaktı. Şimdi 24 Nisan Çanakkale toplantısıyla bu tarihin ve bu tarihte yapılacak etkinliklerin önü kesilmek istendiği gibi, yaklaşan seçimler nedeniyle milliyetçilik ve şovenizm kabartılarak bundan özel bir yarar da umulmak isteniyor. Çünkü AKP'nin iktidarını kaybetmemek için yapmayacağı hiçbir şey yoktur!

Kaynaklar;

Şevket Süreyya Aydemir, Enver Paşa, 2. Cilt

İlber Ortaylı, Osmanlı İmparatorluğunda Alman Nüfusu, iletişim, İstanbul, 8. Baskı

Dr. Veli Yılmaz, 1. Dünya Harbinde Türk-Alman ittifakı ve Askeri Yardımları, İstanbul, 1994

Taner Akçam, İnsan Hakları ve Ermeni Sorunu, İmge, Ankara, 3. Baskı

Fuat Dünder, Modern Türkiye'nin Şifresi, ittihat ve Terakki'nin Etnisite Mühendisliği (1913-1918) iletişim, İstanbul, 5. Baskı

Feroz Ahmad, ittihat ve Terakki 1908-1914, Kaynak, İstanbul, 7. Baskı

Vahakn N. Dadrian- Taner Akçam, "Tehcir ve Taktik" Divan-ı Harb-i Örfi Zabıtları, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2. Baskı

Dr. Yegig Cerecyan, Panturanizm, Beyrut, 1998

Kaynak: bianet.org